

Werk-en leerweek van Claire en Oscar en hun begeleiders

10 oktober 2006

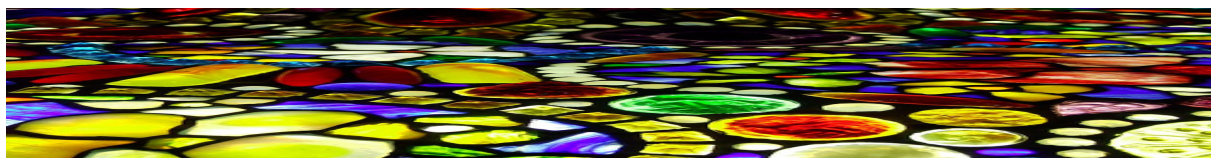
Claire en Oscar rijden samen op de fiets naar school. Ze zitten op het VMBO. De school is onderdeel van het Savo. Ze zitten bij elkaar al voor het 3de jaar in dezelfde stamgroep ('one-4-all').

Claire volgt de opleiding richting beroepen in de techniek. Dat deed haar grootvader ook, toen hij nog in Liberia leefde. Claires vader en moeder zijn voor het geweld moeten vluchten naar Amerika. Daar kregen ze 3 kinderen. Claire is de oudste. Toen ze 3 jaar was, verhuisde het gezin naar Nederland. Want haar vader kon werken als vertegenwoordiger voor een internationale organisatie. Nu Claire 15 is, heeft ze een aantal extra kwaliteiten: ze spreekt native engels. Haar Nederlandse taalvaardigheden zijn ook uitstekend. Claire heeft al heel wat van de wereld gezien. Ze is leergierig en heeft een aantal leuke vriendinnen en vrienden in haar groep. Dankzij haar taalvaardigheden, hoeft ze zich niet zo in te spannen voor de talige leergebieden van de opleiding. Daarom kan ze zich goed concentreren op de opleidingsrichting van haar hobby: (informatie)technologie. Claire heeft een passie voor alles wat met internet te maken heeft. Ze houdt haar eigen blog bij. Ze maakt rapportages, die ze met vodcasting op het internet zet. Laatst had ze een interview met een systeembeheerder. Dat was een jonge vent van 18 jaar (wat een spetter!). Hij werkte 2 dagen bij ECN in de vorm van een betaalde stage in het kader van zijn HBO-opleiding. De rapportage was zo leuk; de 2 begeleidende docenten van dit project hebben haar goed beoordeeld. Maar Claire deed meer....: ze zette de productie ook op het internet, waardoor iedereen via iTunes het kon bekijken, en zelfs afspelen op hun iPodje.

Maar natuurlijk had Claire ook ondersteuning. Want soms is ze wel wat verlegen en onzeker. Ze merkt wel dat sommige jongens in de buurt van waar ze woont het niet leuk vinden dat zij zoveel van techniek af weet. Ze is blij dat Oscar – ook al volg hij een andere opleidingsrichting - toch zo behulpzaam is. En ook Marie en José.

Over Oscar gesproken. Oscar ziet de administratie richting helemaal zitten. Niet zozeer als secretaresse, wel in de financiële administratie. Dat is echt zijn 'ding'. Toen Oscar 12 jaar was heeft hij een zomerkamp georganiseerd voor zijn klas bij de afronding van de basisschool. Zoiets had ie op de televisie gezien en dat wilde hij ook doen. Gelukkig kreeg hij daar toen veel begeleiding bij. En ook verantwoordelijkheid: zorgvuldig omgaan met de 15 euro die iedereen – 6 andere kinderen - moest bijdragen. Hij vond het heerlijk om achteraf te kunnen melden, dat er heel veel activiteiten in de afgelopen 3 dagen waren gedaan, en dat er nog precies 7 euro over was!! Eigenlijk wilde hij die aan de kinderen weer teruggeven, maar iedereen vond dat hij het mocht houden...! En dat vond Oscar allemaal zo leuk, dat ie besloten heeft na de beroepenoriëntatie toch echt voor die richting te kiezen.

Kijk daar fietst meester Harmsen. Die wil geen 'meester' genoemd worden. Meneer Harmsen is 1 van de vaste leerkrachten. Hij begeleidt de stamgroep van Claire en Oscar al vanaf het eerste jaar. In het begin had meneer Harmsen wat moeite met de nieuwe werkwijze. Stamgroepen zijn toch wel heel anders dan de klassen die er vroeger waren. Die kwamen voor zijn vak bijna 20 keer per week langs. Bij elkaar gaf hij aan zo'n 200 leerlingen les. Wel intensief! Soms had hij het idee dat hij met leerlingen geen band kon opbouwen. Ook weet hij zich te herinneren dat het hebben van een goed beeld over het presteren per leerling niet eenvoudig was. Gelukkig is dat met het toetsstelsel wat ze 2 jaar geleden invoerde een stuk verbeterd. Omdenken was wel nodig! Alle leerlingen worden nu onder verantwoordelijkheid van een team met collega's naar het examen gebracht (teamteaching).

Zittenblijven is er niet meer bij. En omdat hij vaste mentor is van Denise (van dezelfde stamgroep van Oscar en Claire), voelt hij dat hij echt van belang is bij het bereiken van studieresultaten. Zeer bevredigend. En zo spreken zijn collega's er ook over.

Vandaag komen Claire, Oscar en meneer Harmsen gedrieën bij school aan. Even de fiets stallen, en dan snel naar de 'thuishaven'. Zo heeft deze groep hun eigen hoek genoemd. De hoek, waar elke dag even kort wordt doorgenomen wat het programma van de dag is. Behalve maandagochtend: dan duurt de startbijeenkomst wat langer. De gehele week wordt dan doorgenomen met alle leerlingen van de stamgroep en alle leerkrachten die aan de stamgroep begeleiding geven. Althans dat is de bedoeling. Soms is een leerkracht ook nodig in een andere stamgroep. En je kan maar op 1 plek tegelijkertijd aanwezig zijn.

Meneer de Groot (hij begeleidt ook bij natuurkundige projecten) legde maandag het weekprogramma uit. Deze week staat in het teken van het leergebied 'samenleven'; 1 van de onderdelen van het basiscurriculum. Dit basiscurriculum wordt altijd in de ochtend aangeboden aan alle leerlingen van de stamgroep. In de middag wordt het leergebied als 'thema' geïntegreerd in de beroepssector waarvoor de leerlingen hebben gekozen. Het weekprogramma ziet er als volgt uit:

	Ochtend	Ochtend	Pauze	Middag	Middag
Maandag	Introductie weekthema	Basiccurriculum: inhoud	Verplaat sen	Sector specifiek: Werkplanning	Sector specifiek: Voorbereiding product/dienst
Dinsdag	Basiccurriculum: studiebegeleiding	Basiccurriculum: inhoud	Verplaat sen	Sector specifiek:	Sector specifiek:
Woensdag	Basiccurriculum: inhoud	Basiccurriculum: Studiebegeleiding	Verplaat sen	Leerling hebben een POP-gesprek, vrij of lopen een snuffelstage. Docenten hebben een voortgangsvergadering	Leerling hebben een POP-gesprek, vrij of lopen een snuffelstage. Docenten hebben een ontwikkelvergadering
Donderdag	Basiccurriculum: inhoud	Basiccurriculum: inhoud	Verplaat sen	Sector specifiek:	Sector specifiek:
Vrijdag	Vrije ruimte: Slechts aanwezigheid vereist	Basiccurriculum: Toetsing / POP / Nabespreking	Verplaat sen	Productpresentaties	Nabespreking: Portfolio vullen

Het idee erachter is, dat het weekcurriculum een betekenisvol geheel vormt. En dat daarin alle relevante elementen worden aangeboden en uitgevoerd.

Het basiscurriculum wordt zoals gezegd 'thema-gewijs' ingevuld. Het opleidingscurriculum wordt gedragen door alle docenten en teamleiders. Thema's worden 'open' voorbereid. Ze nodigen uit tot verbinden en het leveren van eigen bijdrage van de leefwereld van de leerling, terwijl nauwgezet wordt gekeken naar voortgang in studie op alle relevante kennis, vaardigheden en attitudes om een diploma te kunnen behalen. Met de formulering van competenties beschikken stakeholders een gemeenschappelijke taal om leervragen en aanbod aan elkaar te relateren.

Het docententeam heeft zich uitgesproken over diverse plannings:

- Dagplanning
- Weekplanning
- Kwartaalplanning
- Jaarplanning

- Opleidingsplanning

Het was best een hele klus om al deze planningen rond te krijgen. Toen meneer Harmsen en zijn collega's daar 4 jaar geleden mee begonnen was het wel erg zoeken naar vormen, en oplossingen voor problemen. Zo was er de uitwerking van het uitgangspunt, dat een vaste groep leerkrachten een vaste groep leerlingen naar eindexamen begeleid.

Loslaten van de toen (2006) vigerende onderwijsaanpak ging niet vanzelf. Het motief werd overigens wel erg breed gedragen: we kunnen allen samen meer dan we nu presteren. En laten we daar nu eens verantwoording voor nemen en afleggen! Het schoolbestuur legde een kaderstellende context neer:

- Profilering van schooltypes
- Leveren van garantie van succesvolle afsluiting (diploma of werkplek)
- Verticale programmering
- Leerlingen richten mede hun eigen leerproces en de voorwaarden daartoe in

Het VMBO koos toen op basis van het 2de en de 3de uitgangspunt voor de organisatie van een stamgroep, waarin leerlingen een 'thuishaven' ervaren. Deze stamgroep staat vast voor het gehele opleidingstraject. Hetgeen alle leerlingen gemeenschappelijk uitvoeren en moeten leren, wordt in deze stamgroep aangeboden. Van de opleidingstijd per week is dit zo'n 50 – 65 % (hoe kwamen we ook weer tot deze percentages?). Opdrachten worden zo geformuleerd, dat tempo, niveau, interesse en methode differentiatie mogelijk is.

Daarnaast is er een beroepssector specifiek deel. De voorwaarden tot uitvoering vragen om inrichting die specifiek is. De scholen hebben deze productie/leerplekken ingericht in diverse (praktijk)scholen die maximaal 800 meter van de 'thuishaven' af liggen. In de pauze rijden / lopen leerlingen naar de sectorschool.

Het sectorspecifieke deel kenmerkt zich door concentratie op algemene werkcompetenties, beroepssector gerelateerde competenties en taak/product/dienst gerelateerde competenties. De opdrachten zijn zo geformuleerd, dat alle leerlingen een bijdrage leveren aan het gemeenschappelijke product/dienst. De gehele groep wordt én individuele leerlingen worden beoordeeld op eigen voortgang in verwerving van eerder genoemde 3 competentiegroepen.

Overigens heeft het VMBO zich uitgesproken te excelleren in 4 onderwijsfuncties:

- Functies gericht op voorbereiden op een beroep (steeds beter beroepsrelevante taken kunnen vertonen)
- Functies gericht op zelfontplooiing (steeds beter jezelf leren kennen)
- Functies gericht op maatschappelijke deelname, waaronder peergroups (horizontale deelname in het hier en nu, en longitudinale deelname in de toekomst)
- Functies gericht op het blijven leren (b.v. in voorbereiding op vervolgonderwijs)

Alle teams werken deze functies uit en vormen de kaders voor de leergebieden en daarbinnen de thema's voor de weken / periodes. Op grond van deze functies is het weekprogramma opgebouwd.

Kijk het is ondertussen pauze. Claire en Oscar kunnen nu naar hun 'opdrachtgever' binnen het beroepsspecifieke deel. Ze waren beiden bezig om hun elektronisch verslag af te maken. En uiteraard hielp Claire Oscar hierbij..!

Oscar voelde de laatste tijd dat hij het overzicht een beetje kwijt was. Daarom stuurde hij een bericht aan zijn mentor met het daartoe speciaal gemaakte 'format' een verzoek tot het hebben van een POP-gesprek (gebruikmakend van LeraanTeach, het Stuursysteem van het Savo). Dit wordt dubbel gewaardeerd: allereerst omdat hijzelf weer wat op spoor kan worden gebracht. Anderzijds, omdat hij hiermee ook aangeeft initiatief te nemen wanneer hij zich even verloren voelt. Eigen initiatief nemen wordt beloond en gemeten: het aantal keren dat leerlingen initiatief tonen wordt geregistreerd en is onderdeel van het portfolio.

We hebben al even kennis gemaakt met meneer Harmsen en meneer de Groot. Alle collega's die aan de 18 leerlingen van de stamgroep begeleiding geven zijn ook mentor. Daarnaast bestaat het team ook uit 1 van de vakdocenten van de beroepssector. Die moeten hun aandacht verdelen over verschillende stamgroepen. Zij zijn op te vatten als 'opdrachtgevers', waardoor ze leerlingen begeleiden op met name de beroepssector gerelateerde competenties en functies.

Het docententeam van stamgroep 'one-4-all' overlegt elke week over verschillende items:

1. Allereerst gaat het over de voortgang van de afzonderlijke leerlingen; alle leerlingen zijn over de mentoren verdeeld.
2. Ook wordt gesproken over de voortgang en cohesie van de stamgroep als geheel.
3. Beiden kunnen items opleveren voor acties, ook in curriculaire zin.
4. Er geldt een verplicht evenwicht tussen aandacht voor het basiscurriculum en dat voor beroepssector specifieke deel.
5. Naast leerling- en groepsaandacht is er dus ook aandacht voor actieve ontwikkeling van het programma voor de komende periode. Alle docenten zijn geschoold in 'flexibele onderwijsprogrammering'. 2 docenten (meneer de Groot en mevrouw de Jong) zijn min of meer de 'specialisten'. Zij zitten daarom ook dat deel van het overleg voor.

Zo hebben Claire en Cor en Denise en José allen een gemeenschappelijk deel, dat ze in hun geval altijd in de ochtend als een basiscurriculum doorlopen. In de middag 'waaieren' zij uit over de verschillende locaties en beroepssectoren.

Overigens geldt voor Piet, René, Aicha en Roberto (en de anderen van de stamgroep 'all-4-one') precies andersom: zij beginnen in de ochtend met de beroepssector gerelateerde scholing en doen in de middag juist het basiscurriculum.

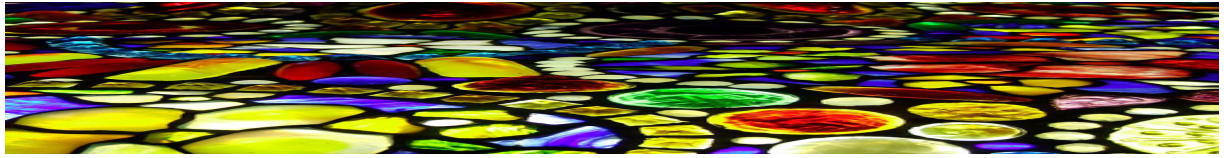
Roberto's ouders wonen op Curacao. Roberto heeft wat moeite met het Nederlands. Hij woont in Den Helder nu 4 jaar bij zijn tante. Omdat Roberto wat moeite had met deze oversteek, heeft het hem ook een extra jaar gekost. En hij was al blijven zitten op de basisschool op Curacao! Hij is daarom de oudste en de sterkste van de klas. En zo heeft hij wel eens zin om dat te laten zien: dan kiest hij Aicha uit als 'leidend voorwerp'. Aicha pesten is leuk, want zij zegt nooit iets terug.

Maar laatst gebeurde er wel iets bijzonders: Aicha pikte het niet meer en sprak haar mentor over dat ze steeds werd geplaagd. Maar, zo zij ze, ze wil niet dat Roberto straf krijgt. Wel wilde ze dat de mentor van Roberto met hem ging spreken.

Zo hadden de mentoren, mevrouw de Wit en meneer Zwart, een afstemminkje. Ze besloten om de pester en de gepeste samen maar eens te spreken. En met klem werd gevraagd om hen beiden op te dragen een spreekbeurt te houden over pesten en gepest worden. Daarbij werden de rollen omgedraaid!

Roberto vond dat in het begin helemaal niet leuk... Want nu moet ie in de huid van een ander kruipen. Maar wat bleek nu? De broer van Aicha is lokaal kampioen Tai-Chi, een Chinese filosofie dat zich in verfijnde verdedigingstechnieken uit. En daar had Roberto wel onzorg voor. En zo kwam hij op het idee om de broer van Aicha ook op de spreekbeurt uit te nodigen. Maar dat moest ie wel regelen met Aicha....!

De mentoren zagen dit gebeuren. Zij bespraken hoe Aicha en Roberto bezig waren om hun spreekbeurt in te richten. Ze besloten om het thema pesten als onderdeel van het leergebied 'samenleven' vlak na de herfstvakantie in de planning te schrijven. Ook zij maakten gebruik van LearnTeach, het stuursysteem van het Savo.

Gelukkig: flexibele onderwijsprogrammering biedt houvast, kaders én openheid om actualiteit in te bouwen!

Laatste nieuws? Aicha en Roberto hebben verkering☺

Variabelen

Kaders:

- Profilering van schooltypes
- Leveren van garantie van succesvolle afsluiting (diploma of werkplek)
- Verticale programmering
- Leerlingen richten mede hun eigen leerproces en de voorwaarden daartoe in

Programma's en planningen op de 4 niveau's

- Dagplanning
- Weekplanning
 - Werk/leerweek van de leerlingen
 - Werk/leerweek van de docent
- Kwartaalplanning
- Jaarplanning
- Opleidingsplanning

Curriculum:

- Opleiding
- Leergebieden
- OVE's (onderwijsverwerkingseenheden)
- Projecten
- Thema's
- Producten/diensten
- Openheid en actualiteit; binnen en buitenschools leren
- PTA

Gebouwen; thuishonk, inrichting

Streaming: Studierichtingen en sectoren

Competenties:

- Generieke leer- en werkcompetenties (basiscurriculum)
- Sector-gebonden leer- en werkcompetenties

AVO deel: min. 50%

Gemeenschappelijk leren en individueel leren

Flexibele onderwijsprogrammering

Vergadermomenten

Team samenstelling en team verantwoordelijkheden

De specifieke rollen van:

- Mentoren (begeleiders)
- Vakdocenten (opdrachtgevers)

LearnTeach; het stuursysteem voor leerlingen en leerkrachten

Portfolio

POP-gesprekken en eigen initiatief